

pri sreskih društvih proti tem predlogom kakršno koli akcijo. Uverjeno je bilo, da to ni potrebno. Njegovo prepričanje, da bosta zmagnali pri reševanju tega vprašanja preudarnost in skrb za organizacijo, je potrdil izid skupščine same.

Organizacija je sredstvo za našo skupno borbo. Čim težji je naš položaj, tem bolj nam je to sredstvo potrebno. Organizacija je zato najbolj potrebna tistim med nami, ki so slabše in najslabše situirani. To spoznanje je treba utrditi med našimi člani, pa ne bo nikogar, ki bi odstopil iz organizacije zaradi daja-

tev, ki so za njeno uspešno delo nujno potrebne.

Končno dodajamo še to, da močno obžalujemo ton, v katerem je »Odgovor« napisan.

POPRAVEK

Na koncu članka »Naša delegacija« v prejšnji številki »Učiteljskega tovariša« je tiskovni škrat zagrešil dve grobi napaki: Tov. Petroviča Simona je naredil za Hermana in v Pripombi je »Poslani odgovor« spremenil v »Poslovni odgovor«. S tem popravljamo ti dve neljubi napaki.

Zmote

(Za »Zvezo učiteljskih organizacij v Jugoslaviji«)

Članek, objavljen v 13. številki »Učiteljskega tovariša«, ki razpravlja o »Zvezi učiteljskih organizacij v Jugoslaviji«, mi daje povoda, da pokažem na nekatere zmete in zmotna mišljenja pri reševanju tega problema. Poleg svojega osebnega mišljenja prepustim, da skupno s svojimi tovariši izvršnega odbora iznesemo mišljenje, kolikor se pogrešno članek naslavlja na izvršni odbor.

Danes je zavesa vseh motivov, ki naj sledijo po banjalški glavni skupščini vsaj delno dvignjena tako, da mora biti prepričan vsakdo, da niti eden stanovskih razlogov ni povzročil dogodkov na banjalški skupščini in da bi se našel vedno povod za momentano opravičilo postopka. Sama iniciativa — in razlog — bili so izven stanovskih vrst in nihče ne bi mogel teh vplivov ustaviti; kakor je na drugi strani resnica, da je proces še vedno v teku in da se še vedno stremi za tem, da se izbršejo in raztržejo vse vezi, ki so obstojale med hrvatskim in ostalim učiteljstvom.

Dokler je razpoloženo na kateri koli strani tako, je težko reševati to vprašanje. Danes ni niti oportuno, da izvršimo globljo analizo vsega procesa. Kakor smo daleč od tega, da bi hrvatskim tovarišem odrekli upravičenost, da so pokrenili vprašanje avtonomnosti svoje organizacije, tako mislim, da se ne bo našel nihče, ki bi svoje pomisleke naslanjal na sum, da obstoje kakršni koli osebni motivi pri pomislekih — da ni mogoče pospešiti stvari mimo naravnega razvoja.

Ni dobro, da se gleda samo na eno stran in je potrebno, da smo objektivni tudi proti drugi strani, če hočemo vprašanje pravilno in solidno rešiti. Zato se brezkompromisno to vprašanje rešiti ne da in je vsaka izključnost na škodo uspešni in dobri rešitvi. Iniciativa se ne da izsiliti, ne z ene in ne z druge strani. Poleg čiste dobre volje, ki jo, upam, ne more osporavati nihče niti onim, ki niso za forsiranje in prisilni postopek, obstoji še sto komponent, ki jih moramo vzeti v obzir za vsestransko in nezadovoljivo rešitev.

Sodelovanje mora prihajati iz notranjih čustev. Vsi dogodki v preteklih letih — od leta 1935 dalje — nepobitno dokazujejo, da takih iskrenih čustev in polnega pozhrtovanja na strani sedanje uprave JUU ni primanjkovalo. O tem obstoji vse polno nepobitnih dokazov, kakor obstoje dokazi, da je glavna uprava JUU tudi po glavni skupščini v Banjaluki ohranila ta čustva do hrvatskega učiteljstva neokrnjena. Taka čustva se ne dajo prikriti in ne izsiliti!

Velika je zmeta, če se naslavlja danes apel za rešitev stvari na izvršni odbor ali da se ustvarja mišljenje, da morda izvršni odbor noče rešiti tega vprašanja. To vprašanje sta obravnavala glavni in upravni odbor JUU. V glavnem kakor v upravnem odboru JUU se je temeljito in obširno razpravljalo o tem vprašanju. Oba višja foruma sta zavzela svoje stališče in s tem to ni več vprašanje izvršnega odbora, temveč glavnega odbora. Zastopniki vseh ostalih sekcij so se pridružili skupnemu stališču. Mišljenju zastopnikov dravske banovine so se pridružili deloma samo principielni opozicionalci glavne uprave.

S tem, da se kratko malo ne priznajo mišljenje in sklepi ogromne večine glavnega odbora in da se negira pravica odločbe forumu, v katerem so zastopane vse strani, t. j. da zavzame brezkompromisno stališče samo ena stran, ki poleg tega niti ni v nacionalnem oziru toliko tangirana kakor druga — se ne bo nikdar dovoljno rešila zadeva. Se težji je ta primer zato, ker je dravska sekcija nacionalno homogena, pa se s takim brezkompromisnim stališčem ustvarja videz fronte slovenskega učiteljstva proti srbskemu, češ da bi slovensko učiteljstvo hotelo rešiti vprašanje, a srbsko da noče.

To je v osnovi zgrešeno in tem težje, ker je tangiran pri tem nacionalni ponos in čut srbskega učiteljstva, brez katerega se istotako ne da rešiti vprašanje, kakor ne brez hrvatskega. Pogrešno je, da se omalovažujejo argumenti, ki jih navaja srbsko učiteljstvo in ki zadevajo predvsem njega samega. Zmotno je mišljenje, da mišljenje in stališče tega dela članov glavnega odbora ni mišljenje učiteljstva, ki ga oni predstavljajo.

Pogrešno je, da se je vprašanje »Zveze učiteljskih organizacij« preneslo prej na sekcijsko skupščino, preden se je skušal doseči sporazum med zastopniki vseh sekcij v glavnem odboru in se je na ta način iz tega napravila fronta dveh skupin na narodnostni bazi. Še pogrešnejše pa je to, da se vsemu vprašanju daje videz, kakor da je srbsko učiteljstvo proti sodelovanju s hrvatskim učiteljstvom.

Napačno je, da se s forsiranjem stvari ustvarja nerazpoloženje proti srbskemu delu učiteljstva, ker se na ta način nikakor ne koristi stvari in se nočejo dovolj in dobro rešiti stvari ter se s tem samo razbija oni del učiteljstva, ki je bil vedno dobro razpoložen za državno zajednico srbskega, hrvatskega in slovenskega učiteljstva in ki take zajednice ni nikdar odbijal.

Na drugi strani poudarjanje, da naj JUU čimprej vzpostavi kontakt z učiteljstvom v SHUD, ni na mestu, ker je to cilj in interes vsega učiteljstva v državi, a posebej še cilj učiteljstva, ki je ostalo v JUU. To poudarjanje izgleda, da ima v sebi nepravilnost: kakor da je JUU odbijalo sodelovanje, da isto sedaj odbija ali pa postavlja enostranske pogoje za sodelovanje vsega učiteljstva v državi.

Mislím, da poleg tolikih dokazov iskrenih in odkritih izrazov čustev in volje za sodelovanje, kolikor jih je podala sedanja glavna uprava, ne more biti pomisleka, da bi mogli izvršni odbor ali poedine osebe imeti kak interes, da se to vprašanje ne reši čimprej.

Nikogar ni, ki bi ne hotel rešiti tega vprašanja, kakor ni bilo nikogar na tej strani, ki je želel, da je prišlo do razcepa. Zato je zmotno mišljenje, da bi bilo vprašanje rešeno, če bi šli mimo mišljenja in razpoloženja tako ogromne večine glavnega odbora. Ta del glavnega odbora predstavlja ogromni del članstva in del učiteljstva ene narodnosti, brez katerega se tudi ne more dovoljno rešiti vprašanje Zveze organizacij učiteljstva Jugoslavije.

Ne moremo tudi mimo sledečega stanja: Forsirati danes zvezo JUU s SHUD znači iti mimo, pa celo proti mišljenju velike večine učiteljstva banovine Hrvatske, ki je ostalo izven SHUD in katero učiteljstvo vežejo še vedno tesna in iskrena čustva z JUU. V podrobno analizo in vzroke se ne spuščam. Samo dejstvo, da je od 1800 učiteljev Srbov včlanjenih v savezu največ do sto, zahteva, da se ne gre tako lahko preko vseh vzrokov z druge strani in da je to velika zmeta in pogreška.

Kolikor poznam razpoloženje, se srbski tovariši iz JUU nikdar ne bodo odrekli pravice, da bi se ne smeli zanimati za usodo in položaj svojih tovarišev — rojakov v banovini Hrvatski.

Zato je zmotno mišljenje, da je zvezo JUU in SHUD problem že rešen. Znači je tudi, da se danes snuje v banovini Hrvatski drugi »Savez učiteljskih banovine Hrvatske« in da bi bil tak Savez že zdavnaj osnovan in bi predstavljal veliki del učiteljstva banovine Hrvatske, če bi se ne vršil politični pritisk na učiteljstvo.

Dobra je bila komparacija: Kaj bi reklo slovensko učiteljstvo, če bi politični režim odecplil 400 učiteljev v Sloveniji, pa bi se zahtevalo, da JUU z njimi sklopi zvezo — mimo ogromne večine slovenskega učiteljstva, ki bi bilo razpoloženo za najtesnejšo zajednico vsega učiteljstva v državi.

S forsiranjem zveze med JUU in SHUD se momentano samo razbija homogenost JUU in ruši edinstvo učiteljskih vrst v JUU ter ustvarja nepotrebno razpoloženje in fronta slovenskega učiteljstva proti srbskemu, kar bo prej v škodo kakor v korist učiteljstvu in cilju, ki ga želi slovensko učiteljstvo.

Zmotno je mišljenje, da bo forsiranje tega vprašanja danes preprečilo ali ublažilo dogodke, katerih razvoj je odvisen od faktorjev izven naših stanovskih vrst.

Poudarjanje, da imajo Slovenci že 14 let izkušnje in boj za nevtralnó organizacijo in da ne mislijo niti malo odstopiti od nje — je prikrit očitak, da sedanja organizacija ni nevtralnó stanovska. Vsekakor pa manjka dokazov za to.

Zmotno bi bilo, ako se v zajednici ne dopušča, da se komu tudi »izpraša veste«, tako če se pregreši proti skupnim načelom. Taka zajednica, v kateri bi smel en del članstva gazditi vse principe in načela, na katerih sloni zajednica, a drugi del bi ne smel ničesar reči in kritikovati postopka, ki zahteva javno obsodbo — je brez vrednosti. To ni mešanje v tuje zadeve, temveč obramba skupnih principov in načel, ki morajo veljati za vse in vsakogar v zajednici.

Iznašanje političnih momentov: da je sporazum sklenjen zaradi težke notranje in zunanje krize, ima svojo tendenco. To se vidi iz prehajanja na čisto politični teren in trditve kakor, da se od posameznih srbskih politikov (razume se nevladnih) odsvetujejo nadaljnje reforme in reorganizacija države, s sklicevanjem in izgovorom na neprimeren čas, v katerem živimo. To je iz temelja nepravilno gledanje, ker se vsa nadaljnja reorganizacija ne nahaja v rokah nevladnih politikov, temveč v rokah vladnih in to predvsem ne srbskih, ki zaradi občega položaja odlašajo z reorganizacijo, dočim nevladni srbski politiki forsirajo nadaljnjo reorganizacijo.

Pri tem nevladni srbski politiki naglašajo: da ne delajo vprašanja niti glede meja banovin, niti glede prenosa poslov, ker so zanje glavno duh, toleranca in ravnopravnost ter čut vzajemnosti, ki se mora izražati in uveljavljati v vseh banovinah. Torej duh tolerance, ravnopravnosti, duh za skupnost in podpiranje vsega, kar nam je skupnega in je potrebno, da nam ostane skupno vsem, da bo močna celota — to je glavno.

Zato je velika pogreška, ustvariti mišljenje, da so člani izvršnega odbora kopirali mišljenje »srbskih politikov glede odlašanja z

nadaljnimi ireformami države« pa so tudi brez drugih razlogov si prisvojili mišljenje za odlaganje ureditve razmer tudi v naši organizaciji. Taka argumentacija je zelo hitro iznesena in je tudi težko odjeknila kot neumestna in nepravilna.

V meritorno razpravo projekta Zveze se niti ne spuščam, ker bi se s tem odprla mnoga vprašanja, ki bi nas oddaljila od temelja Zveze, ki bi morala biti soliden temelj vsemu srbskemu, hrvatskemu in slovenskemu učiteljstvu iz JUU, SHUD in onega izven teh organizacij, ki pa se danes ne more včlaniti ne v eno in ne v drugo organizacijo.

Stvari se ne dajo prisiliti in forsirati mimo razmer in upoštevanja vseh mišljenj. V demokratskem upoštevanju vseh mišljenj je edini spor in — rešitev.

Ivan Dimnik.

Pripomba. Ne glede na to, da je naše stališče opredeljeno s sklepom letošnje banovinske skupščine, objavljamo gornji članek, kakor nam ga je poslal predsednik JUU tov. Ivan Dimnik. K članku se bomo še povrnili.

Osebne zadeve

—i Praktični učiteljski izpiti so bili pred državnim izpitnim odborom v Ljubljani 21. do 29. t. m. Izpit so napravili naslednji učitelji pripravniki(ce): Kačič Meta, Majer Bogdana, Malešič Franciška, Mastnak Marija, Merčun Stanislava, Meterc Marta, Orel Nada, Presen Olga, Sotlar Ana, Tejkal Davorinka, Vičar Hedvika, Dovžan Franc, Družinšek Amalija, Grohman Franjo, Lilija Bogomil, Logar Franc, Mihelič Marija, Pipp Kristina,

Narod ima siguren občutek za vse ono, kar je zdravilno. Ni le slučajno, da se ravno pri nas pije toliko bele kave. Naše gospodinje jo vedo mojstrsko pripraviti. Naravno, s »Kolinsko« to vedno dobro uspe.

Rous Marjeta, Švigelj Bogomira, Triller Rudolf, Ušeničnik Jakob, Veršnik Stanislav.

UČITELJSKI POKRET

Socialno ekonomska zaščita slovenske mladine

Vse za otroka!

Klic, ki je v prvi polovici tega stoletja začel usvajati miselnost in srca poklicnih vzgojiteljev in od tu širše javnosti, je imel za posledico, da se je začelo z drugačnimi očali gledati na otroka kot do nedavna. Mnogo so k temu pripomogli novi pogledi na svet in življenje, mnogo pa tudi nova dognanja in spoznanja na področju psihologije in biologije. Otroka naj bi postal subjekt in ne več objekt!

Zal pa je preorientacija v gledanju na otroka največkrat bazirana na psiholoških in bioloških osnovah. V dokaz za to bi lahko navedli nešteto primerov iz naše domače pedagoške literature; kot tipičen primer naj navedemo le polemiko, ki se je razvila med A. Ostercem in Dragišo Mihajlovičem v »Popotniku« leta 1928-29. Paralelno s to preorientacijo se je začela razvijati tudi tako imenovana šolska preosnova ali šolsko reformno gibanje, ki je zaradi nerazumevanja največkrat zyoedenelo v čisto metodni in didaktičnih oblikah. Le na ta način si moremo razlagati, da je eden izmed naših tovarišev napisal rditve: »Prestali smo — vsaj v najmarkantnejših obrisih — šolsko reformo in zdaj si domišljamo, da smo z njo že tudi dosegli oni potrebni nivo, kjer se stikata stvarno življenje in šola...«

Čim globlje so pa prodirali šolskoreformni poskusi, tem bolj je tudi prodiralo spoznanje v pedagoških krogih, da ne zadostuje za pravilno vzgojo le poznavanje otrokovega duševnega in telesnega stanja, temveč da je tu potrebno tudi razumevanje, zakaj ima otrokovo telesno in duševno stanje njegovo razpoloženje, miselne zmogljivosti, delovne sposobnosti, njegove navade, želje, hrepenenja, njegov odnos do prijateljev, staršev itd. neke pogoje in sicer materialne in je vse to stanje močno vzročno povezano s temi pogoji. Zaradi tega upravičeno poudarja sodobna napredna pedagogija, da je treba prej proučiti otrokovo sredino, preden pristopimo k poučevanju otroka.

Temu dejstvu se imamo zahvaliti, da zadnja leta vedno bolj prihajajo širši krogi učiteljstva do prepričanja, da vsebujejo soc. in gospodarske razmere tiste elemente, ki usodno vplivajo na razvoj duševnih sil, zmogljivosti in telesnih sposobnosti. Pri vsem tem pa je še mnogo pomanjkljivega in nepravilnega razumevanja. Vedeti moramo, da pri tem ne gre le za svojstveno duševno povezanost s telesnim stanjem, temveč da gre za več: kako vplivajo na razvoj duševnih sil, razpoloženj, miselnosti itd. socialne razmere in delovni odnosi (v družini, na vasi, v industrijskem kraju), ki imajo za osnovo ustrežajoče gospodarsko stanje? Tu naj samo opozorimo na dejstvo, da se prečesto zamenjava dedna obremenjenost, ki ima za posledico pomanjkljive in defektne dispozicije, z duševno otopelostjo, ki je največkrat pogojena v težkih socialnih in gospodarskih razmerah.

Kakor kažejo naša dosedanja raziskavanja in izsledki, ki smo jih objavili v dosedanjih prosvetah (izsledki o prehrani slovenskega šolskega otroka bodo v kratkem objavljeni), živi večina slovenske mladine v takih socialnih in gospodarskih razmerah, ki so vse prej kot povoljne za njen normalni telesni in duševni razvoj. Če je temu tako in objektivno zbrani rezultati so pokazali, da je temu tako, potem stojijmo pred vprašanjem: ali more tudi najbolj sistematično izvedena vzgoja popraviti vse te nedostatke, ki jih vsebujejo negativne gospodarske in socialne razmere, ki oblikujejo mladino izven šole in, ali more resno notranje preusmeriti še tako dober učni načrt, dokler večina naše mladine živi in se razvija v takih socialnih in ekonomskih razmerah? Odgovor je jaseen: ne! Dokler bo naša mladina socialno in gospodarsko nezaščitena, dokler bo večina slovenske mladine živela v takih življenjskih razmerah kot sedaj, toliko

časa je nemogoče govoriti o kaki temeljitejši notranji šolski reformi v pozitivnem smislu! Socialna zaščita mladine — kolikor se je ta vršila — je bila več ali manj prepuščena karitativnim ustanovam in otroškozaščitnim organizacijam. V šolskih kuhinjah, kjer so te obstajale, so navadno dobivali najsiromašnejši učenci toplo mleko in kos kruha, ob priliki božični pa najsiromašnejši izmed siromašnih kak kos obleke, perila, obutve itd. To je pa spričo ogromnih potreb toliko kot nič. Šele v novjšem času, ko razmere pretjajo, da bo mladina dobesedno gladovala, se je razgibala tudi širša javnost za prehrano šolske mladine v šolskih kuhinjah. Ne smemo pa prezreti:

1. da je prehrana le en faktor pri telesnem in duševnem razvoju mladine;
2. da je šolska kuhinja le majhen dopolnilni del dnevene prehrane;
3. da bo v najboljšem primeru prišel še vedno le majhen procent mladine v poštev;
4. da je vse to le preventivnega značaja in da nosi značaj le začasne in le delne pomoči.

Nikakor nimamo namena, zmanjševati vrednosti tem prizadevanjem. Ker pa nam vzgojiteljski poklic narekuje, da v objektivni luči ocenimo pogoje šolskega dela in življenja, moramo poudariti, da bo resna notranja in zunanja preusmeritev naše šole mogoča šele, ko bo vsa naša mladina ali vsaj večina te socialno in ekonomsko zaščitená. To spoznanje nas sili, da ne bomo nehali opozarjati na vse negativne vzroke in vse kvarne posledice, ki imajo pri oblikovanju slovenske mladine svoj delež na eni strani, na drugi so pa prav ta objektivna spoznanja najboljše jamstvo, da se v bodoče obvarujemo pred razočaranji in iluzijami.

M. M.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—p OBVESTILO. Prihodnji pevski tečaj bo 6. 7., 8. in 9. januarja 1941. v prostorih Glasbene Matice v Ljubljani. Začetek 6. januarja ob 10. uri popoldne. Istega dne popoldne se bo vršil občni zbor. — Članstvu UPZ sporočamo, da smo te dni razposlali na naslove posameznikov 3 skladbe (Adamič: »Trije duhovni stih«, Prelovac: »Koroški večer« in iz Brkonovičevega ciklusa Konavovskog pirovanja »Putničko pjevanje« za domače študij). Prosimo, da te skladbe doma dobro predelate.

Tajnik.

Šolski radio

—r Torek, 10. decembra 1940., ob 14.15. Potresi na Jadranu; g. Rafael Bačar, dvogovor. — Razpored: Potresi na Balkanu — glavni potresni pasovi. Zgodovina balkanskih potresov. Zgodovina potresov v Dalmaciji — ob severnem in južnem Jadranu. Dubrovnik. — Pojavi v zvezi s potresi: tresenje, grmenje i. dr. Podroben opis potresnih pojavov na Hvaru. Ali je verjetno, da bodo potresi še tako hudo gospodarili na Jadranu kakor pred stoletji.

—r Petek, 13. decembra 1940., ob 11. uri. Pojdimó v Rute, g. Mirko Demšar. Razpored: 1. Zgodovinske znamenitosti. 2. Krajevne posebnosti. 3. Domače obrti v Rutah. 4. Zima v Rutah. 5. Otroci — šola.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 8. decembra, ob 17. uri predavanje: Gospodarska navodila in tržna poročila.